

Во ова продолжение за читателите на порталот „Македонска нација“ ќе претставиме дел од „Библискиот речник“, преку имињата, зборовите, изразите, називите, лексикографските термини...: од терминот Фарисеи кои според историчарот Јосиф Флавиј, постоеле веќе од 150 г.пр.И.Х. и се здобиле со водечко влијание во еврејство то и понатаму со векови му давале свое обележје – до Хидекел - река која претставу вала една од границите на Едемската градина

Фарисеи - *издвоени*; се споменуваат само во НЗ, и тоа повеќе пати. Според историчарот Јосиф Флавиј, постоеле веќе од 150 г.пр.И.Х. Во 1 в.пр.И.Х. се здобиле со водечко влијание во еврејството и понатаму со векови му давале свое обележје. За разлика од Садукеите не биле свештеници, туку биле побожни луѓе, кои особено се придржувале до Законот - до таа мерка што често запаѓале во лицемерие (Лк 18,9-14). Верувале во воскреснување на мртвите и во постоењето на ангелите. Некои од нив му биле огорчени непријатели на Христос, зашто ги прекорувал заради неискреноста, па сковале план како да го осудат на смрт (Мт 23,6). Позната е приказната на Исус за фарисејот и цариникот (Лк 18,9-14). Но не може да се тврди дека сите биле неискрени.

Феликс, Антониј- окрутен намесник во Јудеја (52-60.г.), пред кого му било судено на Павле, во Кесарија, околу 60 г. Бил импресиониран од искреноста на апостолот и не сакал да го осуди за предизвикување побуна (Дап 24,10-27), туку го пратил во Рим, но не можел да го ослободи. Павле останал во затвор и откако тој ја напуштил службата.

Феникија – крајбрежниот дел на североисточното Средоземје, покрај Ливан и Галилеја. Претставува дел од старозаветната земја Ханаан; татковина на две древни писма: Алфавита клинестото писмо во Угарит и курзивното писмо од Библос. Фениќаните биле еден од најголемите народи во историјата, познати особено како морепловци. Единствената врска со Евреите ја остварувале преку трговијата. Христос ја посетил Феникија еднаш (Мк 7,26), а апостолот Павле со своите соработници поминале низ неа (Дап 15,3). Позначајни градови биле Библос, Сидон, Тир и Угарит.

Ферезејци - жители на Манаан, кои живееле во ридските области (ИН 11,3). Името најверојатно доаѓа од зборот што означува „село“.

Фест, Поркиј - намесник на Јудеја (60-62.г.), го наследил на должноста Феликс, а бил поставен од Нерон. При сослушувањето на апостолот Павле, бил уверен во неговата невиност, а како римски граѓанин морал да го прати во Рим, но пред тоа средил да го сослуша царот Агрипа 2 (Дап 25,13-27).

Фива - *светла*; христијанка, ќаконица во црквата во Кенхреја, предградие на Коринт. Павле зборува пофално за неа (Рим 16,1-2).

Филимон - *оној што љуби*; богат граѓанин од Колоси и пријател на апостолот Павле кого и го крстил. Павле му напишал Послание, осумнаесеттата книга од НЗ, а напишана околу 61 г, Содржински таа е приватно писмо и претставува молба на Павле упатена до Филимон да му прости на избеганиот роб Онисим, кој во меѓувреме го примил христијанството. Писмото било пратено по Онисим, и Филимон го ослободил.

Филип - љубител на коњи, 1) македонски цар (359-336 г. пр. И.Х.); 2) еден од дванаесетте апостоли, родум од Вирсавија, а пријател на Петар и Андреј. Го привел во христијанство својот пријател Натаниел (Јв 1,43-51); 3) факон, еден од „седуммината“, што биле одредени да се грижат за раната Црква (Дап 6,1 -6).

Филипи - град во Македонија, основан од Август Цезар, римска колонија. Името го носел според македонскиот цар Филип. Апостолот Павле прв пат го проповедал Евангелието на европско тло, токму во овој град, во 51 г. (Дап 16,12-40).

Филир - в. Ковани пари

Филистејци - множество од ахајски крајморски народи, кои ги протерале дорските племиња од Егејското Море. Во СЗ се споменува дека потекнуваат од Крит (Ам 9,7). Фараонот Рамсез III го одбил нивното продирање кон границата на египетското копно, а ги населил во крајбрежните делови на Ханаан. Отпрвин негови платеници, постепено се осамостојуваат. Го сочинувале владејачкиот слој во градовите Газа, Аскалон, Азот, Акрон и Гет. Доаѓале често во судири со Евреите, за првиот од нив се известува во Суд 4-5. По завршетокот на времето на судиите, имале превласт во Ханаанската рамница. По победата кај Афек, во 1050г. пр. И.Х. загосподариле со Западна Јорданија, а продреле и кон Силом. Седиштето на филистејските управители било во Гева. Првиот еврејски цар Саул неуспешно војувал против нив, а и самиот погинал во една таква битка. Давид, кој го наследил Саул, претходно бил нивни вазал и ја извојувал конечната победа против нив (1 и 2 Цар). По расцепот на Царството доаѓа до повторни борби со Филистејците. Воделе војни и со Асирците. По нападот на Навуходоносор, го губат политичкото значење.

Филозофи - во СП не се среќава „висока филозофија“. Во Дап се напомува дека епикурејските и стоичките филозофи не го сфатиле сериозно апостолот Павле (Дап

17,18). Мудроста на светот не води кон разбирањето и прифаќањето на Христос (1 Кор 1,18-31).

Филон Александриски - в. Еленизам.

Фригија - Подрачје во Мала Азија, со значајни места и крстопати; во неа се основале првите христијански заедници: Лаодикеја, Колоси и Хиерапол (Кол4,13). Во древните времиња постоело самостојно фригиско царство, кое во 6 в.пр.И.Х. потпаднало под персиска, а во 2 в.пр.И.Х. под римска власт. Во 200 г.пр.И.Х. се доселуваат и првите Евреи. Биле раширени во прилична мера и фригиските култови. Павле проповедал во Фригија (Дап 16,6; 18,23).

Фут -1) третиот син на Хам (1 Мој 10,6); 2) град во Африка, се спомнува во СЗ, но неговата точна местоположба не се знае.

Хазна - на старогрчки корван, жртвениот дар во храмот. Во Мт 27,6 изразот корван се преведува како *црквена хазна, храмовна ризница или храмовна благајна*; в. Корван.

Халеа - куче, еден од луѓето што Мојсеј ги пратил во Ханаанската земја. Заради неговата храброст бил награден со ветување дека тој и неговите потомци ќе ја наследат земјата (4 Мој 13-14).

Халдеја - првобитно земја меѓу врвот на Персискиот Залив, Арабиската пустина и реката Еуфрат. До 7 в.пр.И.Х. изразот ја означувал цела Вавилонија. Овде живеел Авраам пред да замине за Ханаан (в. Ур, 1 Мој 11,28; 4 Цар 24,2).

Халдејци - народ во Вавилонското царство, кој доминирал со него во последните години од неговиот славен период, од околу 626 до 539 г.пр.И.Х., кога Персијанците го освоиле Вавилон. Халдејабиле, всушност, северниот дел на Вавилонија, кон Персискиот Залив.

Халкидон - се работи веројатно за зелен камен кој се наоѓа во близината на Халкидон во Мала Азија. Но не е истиот камен што денес го носи тој назив (Откр 21,19).

Хам - еден од синовите на Ное и татко на Хананејците (1 Мој9,18). Според 1 Мој 10,6-20,

тоа е заеднички назив за северноафриканските и ханаанските племиња. Подоцна Египет се нарекува „Хамова земја“ (Пс 105,23).

Ханаан (Канаан) - ветената земја, која Бог му ја дал на Авраам и на неговите лотомци. Тоа е земјата западно од реката Јордан, од Египет на југ, кон Сирија на север. Дел од таа област подоцна е наречена Палестина. Пред израелските освојувања била населена од многу племиња, со заедничко име Хананејци (1 Мој 12,1-7).

Хананела - *Бог е милостив*; кула во Ерусалим (Нем 3,1).

Стариот град Хеврон

Харкемис - престолнина на Хетитското царство, на брегот на Еуфрат (Ер46,2).

Харфа - жичан инструмент, еден од најзастапените во старозаветно време. Жиците се правеле од трева, а подоцна и од овчји црева. Постоеле повеќе видови харфи, на едни се свирело со една рака, други биле високи колку човек. Имало и квадрати, во форма на коњска потковица или шише, а биле правени од кожа (Пс33 2).

Хеврон - сојуз; еден од најстарите градови на светот, сместен во долината на 36 км југозападно од Ерусалим. Таму умрела Сара, жената на Авраам, абила погребана во пештерата Макпела. Првата Давидова престолнина била во Хеврон, пред заземањето на Еругалим (2 Цар 5,5). Јеровоам го утврдил, а Јуда Макавејски го разорил градот во 164 г.пр.И.Х. Денешното име на градот е Ел-Халил. Хексатеух - првите шест книги од СЗ.

Хептатеух - првите седум книги од СЗ; в. Седмокнижие.

Хермес – античко грчко божество, гласник на Зевсовите наредби (Дап 14,12).

Херувим – (мн. од херув), духовни битија, се споменуваат прв пат во 1 Мој 3,24, каде се споменува дека по изгонувањето на Адам и Ева од рајот, Бог поставил пред неговите порти херувим со огненооружје. Потоа се споменуваат кога се зборува за уредувањето на Скинијата во пустината (2 Мој 25,18-22) и при градењето на Соломоновиот храм (3 Цар6,27; 8,6-7; 2 Лт 3,10-13). Ликови на херувими се извезени на завесите на храмот (2 Мој 26,1), а подоцна се изрезбарени на сидовите на храмот. По наредба на Соломон биле изработени два херувима, високи околу 15 стапки и со приближно иста ширина на крилјата. Уредувањето на Скинијата се вршело според директна Божја заповед, па присутноста на херувимите во неа, треба да укажува на тоа дека тие се во непосредна Божја близина, Му служат и ја извршуваат секоја Негова наредба (2 Мој 25,18-22; 1 Пет 1,12). Во Давидовите псалми, а посебно во Исаија 37,16, Бог се претставува како седи на херувими, Мојсеј и Језекиил зборуваат за нив како за ангели (Откр 4,6-9;5,11).

Хетејци (Хетити) - полусемитско племе; Израелците ги среќавале додека лутале по пустината и се плашеле од нив. Го населувале подрачјето на централна Анадолија, а

биле моќни се' до 8 в. пр. И.Х. Биле одгајувачи на убави коњи и вешти изработувачи на оружје од железо, а биле познати и по умешноста на топење на бакарната руда (ИН 1,4). За Хетитите долго време единствен извор на информации беше СП, се додека во 20 в. и археологијата не го докажа нивното постоење.

Хешван (Мархесван) - осмиот месец од еврејскиот календар, одговара на делови од октомври и ноември.

Хидекел - река која претставувала една од границите на Едемската градина. Станува збор за реката Тигар (1 Мој2,14).

Продолжува

Пишуваат:

▣ ПЕТКО ЗЛАТЕСКИ И

▣ СЛАВЕ КАТИН